

ก้าวที่สามแห่งการเรียนรู้ของปัญญาประทีป

ฉบับที่ ๓ /๒๕๕๔

แล้วก็ครบ ๖ สัปดาห์ของภาคเรียนนี้อย่างรวดเร็ว โรงเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการ วิชาชีพ และวิชาชีพชีวิตให้เด็ก ๆ อย่างหลากหลายตลอด ๒ สัปดาห์ที่ผ่านมา โดยในวันเสาร์ที่ ๑๘ มิ.ย.นั้น เด็ก ๆ ได้มีโอกาส ร่วมกันโรยมูลวัว ปลุกไม้ใหญ่ เช่น ต้นตะเคียน ต้นตะแบก และที่สำคัญ ต้นมะค่า ให้กลับมาตระหง่านเต็มพื้นที่ ให้สมกับชื่อ “หนองมะค่า” ซึ่งเด็ก ๆ หลายคนบอกว่าไม่เคยมีประสบการณ์เช่นนี้มาก่อน คุณครูแอบชื่นชมเมื่อ เห็นเด็ก ๆ หนึ่งลง จับขี้วัวและดินกันอย่างมั่นใจ หลายคนถอดคราบความเป็น “เด็กกรุง” ออกไป ใช้ใจ ทำงานที่อยู่เบื้องหน้า ไม่ได้ยินเสียง “อี” ของทั้งเด็กหญิงเด็กชาย ต้องยกเครดิตส่วนหนึ่งให้พี่พี่ที่เป็นตัวอย่าง ที่น่าชื่นชม คอยพาน้องทำ ส่วนน้อง ๆ หลายคนก็มีความรักธรรมชาติเป็นต้นทุน งานนี้จึงไม่ยาก นอกจากการ ปลุกไม้ใหญ่แล้ว เราก็ได้ร่วมแรงร่วมใจกันย่ำดินเตรียมพื้นที่ทำนาบริเวณข้างศาลาริมน้ำเพื่อใช้ในการปลูกข้าว ไร่สารพัดทานกัน โดยมีกำหนดการร่วมกันดำเนินาช่วงวันแม่ และลงแขกเกี่ยวช่วงวันพ่อ หลังเสร็จงานเด็ก ๆ ขอลงเล่นน้ำและพายเรือในสระน้ำระบบธรรมชาติบำบัดขนาดโอลิมปิกของเรากันอย่างสนุกสนานกันเต็มที่ ท่าน ผู้ปกครองคงได้เห็นภาพจากเฟสบุคของโรงเรียนแล้วนะคะ

วันอาทิตย์ที่ ๑๙ มิ.ย. เราได้รับความเมตตาจาก พญ.หัตถมน บุรีรัตน์ สูตินรีแพทย์ โรงพยาบาลภูมิ พลอดุลยเดช หรือ “แม่ยุ้ย” ซึ่งเป็นผู้ปกครองโรงเรียนทอสี มาชวนเด็ก ๆ พุดคุยให้ “รู้ทันเรื่องเพศ” โดยแม่ยุ้ย อาสามาช่วยแบ่งปันประสบการณ์การดูแลผู้ช่วยวัยเดียวกับเด็ก ๆ ของเรา ซึ่งมีทั้งที่มาฝากท้อง และมาให้ ช่วยชีวิตหลังจากที่ทำแท้งเดือนมา พร้อมสอนเรื่องสุขอนามัย ความเปลี่ยนแปลงทางสรีระและวิธีการดูแล ป้องกันตนเองจากภัยต่างๆทั้งจากภายนอกและจากการขับเคลื่อนของตัณหาภายในใจตน โดยแบ่งกลุ่มการเรียนรู้ เป็นหญิง-ชาย เพื่อเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ตั้งคำถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึกกันอย่างเต็มที่ ไม่ต้องเขินอาย แม่ยุ้ยฝากบอกว่า แม่ยุ้ยเองก็ได้เรียนรู้จากเด็ก ๆ มากมายเช่นกันค่ะ

คุณพ่อคุณแม่เป็นอย่างไรกันบ้างคะ ทางโรงเรียนยินดีต้อนรับผู้ปกครองทุกท่านที่สนใจเข้ามาทำ กิจกรรมกับลูก ๆ ในช่วงสุดสัปดาห์ โดยเฉพาะเวลาที่เรามีแขกรับเชิญมาเยี่ยม เด็ก ๆ หลายคนก็บ่นคิดถึงคุณ พ่อคุณแม่ และที่สำคัญคิดถึงบ้านและความสุขสบายที่บ้าน เพราะสำหรับเด็กวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่ต้องการอิสระใน การเลือกทำกิจกรรมและแสดงออกนั้น การที่ต้องมาอยู่ในกฎกติกาแม้จะเป็นโรงเรียนไป-กลับ ก็เป็นความยาก ในระดับหนึ่ง แต่เด็ก ๆ ก็ยังมีเวลาที่เป็นปลดปล่อยตามใจตนในช่วงเย็นที่บ้าน แต่การอยู่ในโรงเรียนที่เป็นระบบ “ประจำ” โดยเฉพาะโรงเรียนที่เน้นการบ่มเพาะวิชาชีพชีวิตแบบปัญญาประทีป คุณครูเข้าใจจะไม่ง่ายเลยที่ เด็ก ๆ จะต้องต่อสู้กับเสียงตะโกนร้องหาอิสระที่ดังก้องในใจตน แต่ครูอยากบอกเด็ก ๆ ว่า ยิ่งเด็กร้องหา อิสระ หนูก็จะยิ่งติดกับดักแห่งกิเลสตัณหาในใจตน กลายเป็นคน “ทุกข์ง่าย สุขยาก” ตรงข้ามกับความ ปรารถนาที่แท้จริงภายในที่ “เกลียดทุกข์ รักสุข” ของมนุษย์

อีกภาวะที่ครูเห็นชัดกับเด็กแทบทุกคน คือ ภาวะ “ไม่อยาก เ ตี ย ว” เมื่อเด็กเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยถ้าต้องเดิน-กินข้าว หรือทำอะไรคนเดียว ต้องไปเป็นกลุ่ม ต้องมีพวกพ้อง เกิดจากพื้นฐานดั้งเดิมของมนุษย์ที่ต้องการการยอมรับจากสังคม และปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความไม่เห็นคุณค่า ไม่มีศรัทธาในตนเอง เด็กๆ จึงยอมทำทุกอย่าง หัวเราะไปกับกลุ่มทั้งที่ไม่เข้า พูดหยาบไปกับกลุ่มทั้งที่ไม่เคยพูดหรือไม่อยากพูด หรือกระทำการอื่นๆ ทั้งดีชั่ว ถูกผิดตามกลุ่ม โดยไม่มีสติได้จุดรั้งให้ใคร่ครวญทัน กระทำไปเพียงเพื่อให้รู้สึกมีส่วนร่วม มีกลุ่ม ปลอดภัยเท่านั้น

ภาวะ “ไม่อยาก เ ตี ย ว” นี้ถ้าเด็กๆ นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เชิญชวนเพื่อนๆ ให้คิดดี พูดดี ทำดี ช่วยกันสร้างโลกที่เราอยู่กันนี้ด้วยความคิดที่เป็นกุศล ด้วยการเห็นคุณค่าของการกระทำ การพูดที่สร้างสรรค์ ประโยชน์ให้กับตนเองและผู้อื่น จะนำพามาซึ่ง “โลกที่แตกต่าง” ไม่ใช่โลกที่พัฒนาด้านเศรษฐกิจหรือการเมือง และประเมินการพัฒนาของชาติด้วยมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ หรือ GDP แต่เป็นโลกที่เน้นการพัฒนาด้านกาย วาจา ใจของแต่ละบุคคล โดยเริ่มที่โลกของตนเองก่อน ต่อไปที่ครอบครัว แผ่ขยายมาถึงกลุ่มเพื่อน ๆ และคุณครูที่โรงเรียน จากนั้นจึงค่อย ๆ ขยายผลเป็นวงกว้างออกไป

ด้วยเจตจำนงของปัญญาประทีปที่มุ่งหมายในการจัดการศึกษาที่สอน “ความเป็นมนุษย์” ให้กับทุกคน ไม่ว่าจะเป็นครู เด็กหรือผู้ปกครองที่สมัครใจเข้ามาเรียนรู้ที่นี้ มาเป็นนักศึกษาสองระดับของที่นี่ “เรื่องเหล่านี้” จึงเป็นสิ่งที่เราไม่เคยมองข้าม แต่นำขึ้นมาเป็นบทเรียนวิชาชีวิตให้กับทั้งนักเรียน ครู และที่สำคัญคือ ผู้ปกครองทุกท่าน

คุณลักษณะของเด็ก ๆ ที่ครูขอความร่วมมือให้คุณพ่อคุณแม่ช่วยเสริมสร้างให้เกิดขึ้น หรือพัฒนาให้มีมากขึ้นแบบติดไฮสปีดเท่าที่จะทำได้ คือ

๑. ความคิดที่ถูกต้องต่อการเรียนรู้แบบฝึกฝนขัดเกลา “ความเป็นมนุษย์” ของตนที่ปัญญาประทีป “มนุษย์ต้องมีจิตใจอย่างมนุษย์ คือสูงเหนือกว่าความโง่เหนือความทุกข์เหนือกิเลส ถ้าคนละก็ปล่อยไปตามอำนาจของกิเลสปล่อยไปตามกระแสของความโง่...เกิดมาก็เป็นคนได้ มีความต้องการหรือการกระทำไม่ค้อยต่างจากสัตว์เท่าไรนัก หรืออาจจะเรียกว่าในระดับเดียวกับสัตว์ พอเป็นมนุษย์ก็มีจิตใจสูงเหนือสภาพเหล่านั้น ฉะนั้น การศึกษาที่ทำให้เป็นเพียงคนที่ไม่พอ” จากหนังสือ “การศึกษากับศีลธรรม” โดย พระอาจารย์พุทธทาส
๒. วินัยในตนเอง รู้จักควบคุม รับผิดชอบต่อความคิด ความรู้สึก การแสดงออกทางกาย และวาจาของตนให้ถูกต้องเหมาะสม
๓. การเอาใจเขามาใส่ใจเรา

๔. ความเคารพตนเองและผู้อื่น และมารยาททั้งดงามของไทยเบื้องต้น เช่น การสวัสดีทักทายผู้ใหญ่ การรู้จักขอบคุณ ขอโทษผู้อื่น ความอ่อนน้อมถ่อมตน

นอกจากนี้ ความรัก ความอบอุ่น ความเมตตาที่ประกอบด้วยปัญญาจากครอบครัว และการแสดงโลกที่ถูกต้องให้กับลูก เป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยให้เด็กๆก้าวผ่านช่วงวิบากของชีวิตนี้ไปได้ ทางโรงเรียนขอเป็นกำลังใจให้กับคุณพ่อคุณแม่ทุกครอบครัวได้เกาะกลุ่มทวนกระแสไปกับพวกเราให้สำเร็จถึงฝั่งแห่งกุศลธรรมร่วมกันนะคะ

**“วิหัยไม่ใช่คำสั่งจากข้างบน....แต่คือ ความฉลาดของผู้ที่ต้องการอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข
กิเลสเป็นสิ่งที่ต้องละ เราจะไม่ใช่ข้าหรือหนักโทษของกิเลสตลอดชีวิต.....เพราะถ้าเราเป็นทาสของ
กิเลส “ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์” จะอยู่ตรงไหน.....”**

ธรรมเทศนา โดย พระอาจารย์ชยสาโรให้ไว้กับคณะครูและนักเรียนโรงเรียนปัญญาประทีป วันพุธที่ ๒๒ มิ.ย

ด้วยความเคารพอย่างสูง // ครูเจ็ด